

A VIGILIA GALÉRIÁJA

SZÁNTÓ PIROSKA ÚJABB KÉPEIRŐL

Szántó Piroska 1970-ben megrendezett műcsarnoki tárlata kapcsán Havas Lujza, aki elmélyült cikkben méltatta a festő művészetét, a következő kérdést vetette fel: „Hová vezet ez az út tovább? A mind szublimáltabbá váló jelek önálló dekorativitása felé-e, vagy talán a súlyuk növekedéséhez, vagy inkább a konkrét ábrázolás irányába?” Ma, amikor már ismerjük Szántó Piroska zománcfestékekkel készült újabb képeit (melyeket tavaly mutatott be a Helikon Galéria) nagyon indokoltnak és egyben árnyaltanak érezzük ezt a kérdést, hiszen érzékenyen sejtette meg egy több irányban is fogékony festői látásmód és művészi pálya lehetőségeit. A lehetőségek megvalósulásában ugyanakkor mégis volt valami rendhagyó: mindaz, ami egymást kizárni látszó szemléletnek vagy akár csak eszköznek is látszott, egyszerre, egymásnak ellentmondva és egymást gazdagítva és kiteljesítve következett be Szántó Piroska művészetében. A csorgatott technikával készült képek ugyanis olyan szabadok, spontánok, olyan nagyvonalúan hagyják szóhoz jutni az esetlegest és véletlenszerűt, hogy a plasztikus vonalakban, csomókban, pöttyökben megmerevedő festék, mely általában a vörös, a fekete és a fehér puritán, de markáns színakkordjára épül, esztétikailag igen vonzó, dekoratív felületet teremt. Ez az artizti-

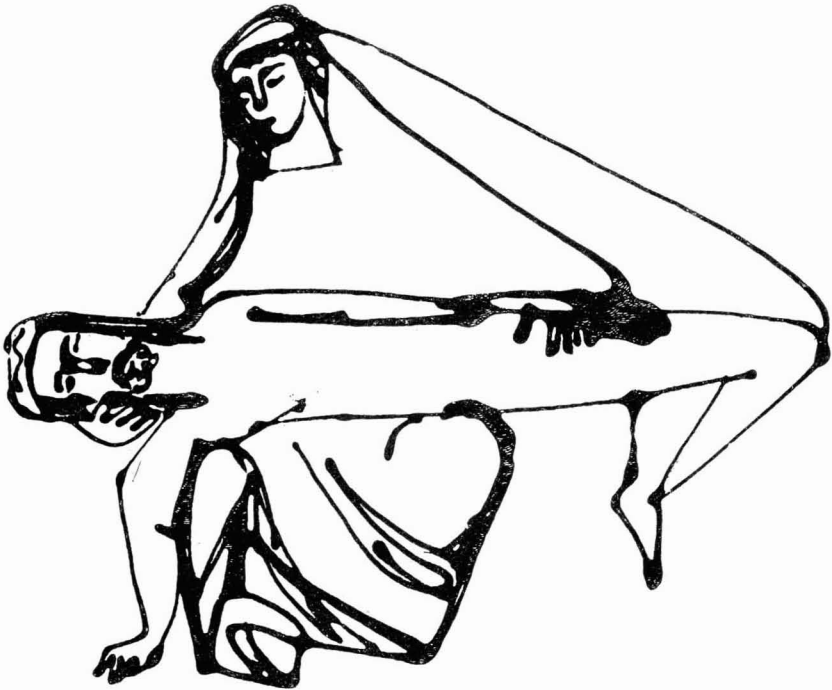
kum azonban nemcsak egy önfelédtséget, illetve gesztusok realizálása, hanem olyan eredmény, amely mindig az organikus szerveződő anyag természetéből fakad. Annak az anyagnak a természetéből, amely spontán formálódásában is valamiféle határozott rend és szerkezet szerint alakul hajlékony és egyben zárt kompozícióvá.

Ezzel a szabadabb vagy „modernebb” technikával Szántó Piroska az „örök” témákat jeleníti meg: az anyaság, a szerelem, a múlandóság fájdalmas és gyönyörű állapotait, s a velük összefonódó érzelmeit vagy pontosabban: megrendülését. Közléseit többnyire hagyományosan konkrét formákra bízta; az a nyersség és profanitás azonban, amely ölelkező csontvázaiban testet ölt, és az az áhítat és elérzékenyülés, amely piétáit jellemzi, a fanyarság és rajongás bizarr ötvözetét hozza létre képein. Voltaképpen ez az, ami egyéni értelmezést ad mindannak, ami egyébként ismerősnek és közkeletűnek látszik az ember szemében. S hozzátehetjük még, hogy Szántó Piroskánál minden, amin medítál, elmereng vagy megrendül, beleépül a növények, a virágok, az állatok formációivá transzponált festői közegbe, az embernél élettanilag primitívebb, de sokszor egyértelműbb, nyíltabb és a kinyilatkoztatásszerű közlésre alkalmasabb világba. A *Máktánc*, a *Mákkoponyák* tehát éppúgy humánus motívum is kifejez, mint ahogy a profanizált *Szerelmeseik* és a *Piéta* a tudattalan, biológiai létezés foglalatát. S ebből fakad Szántó Piroska művészetének újabb „ellentmondása” és egyben feszültsége: a pogány és a keresztény reminiscenciák élnek együtt benne. Többek között ez teszi képessé arra, hogy a világot és benne önmagát hol a felvilágosult természetűdős kutató szemével vizsgálja és szedje ízekre, hol belső intuíciónál fűtve élje át és teremtsen újjá.

SZABADI JUDIT

Szántó Piroska: Szürke Pieta

Szántó Piroska: Szigligeti Pieta

Szántó Piroska: Helikoni Pieta

Kovács Ferenc reprodukciói